

Висши растения с конзервационна значимост на територията на община Кюстендил

В настоящия преглед са включени спорови и семенни растения, без мъхове, които са получили научно обоснована оценка за степен на застрашеност и са **конзервационно значими** според различни национални и международни природозащитни документи като глобални и национални червени списъци, червени книги, приложения към директиви на ЕС, природозащитни конвенции () и са налице данни, че имат локални популации на територията на общината.

Водещият критерий за избор на видовете е природозащитен статут - присъствие в международни документи – Приложенията на ДХ 92/43, Бернската конвенция, Глобална оценка по критериите на IUCN и национални оценки по критериите на IUCN в “Червения списък на висшите растения в България” (Petrova&Vladimirov (eds.) 2009) и Червена книга на Република България, т. 1 (Пеев и др. (ред.). 2015), към категориите “Критично застрашен”, “Застрашен”, “Уязвим” и статут на защитен вид, съгласно Приложение №3 наЗБР.

Прегледи характеристика

Спорови растения

Сем. Адриантови (*Adiantaceae*)

Венерин косъм (*Adiantum capillus-veneris* L.)

Видът е включен с категория „Критично застрашен“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т. 1 (2015). Защитен от ЗБР! Многогодишно тревисто растение. Расте предимно на сянка, по скални ръбове, в ниши или пукнатини на мокри варовикови скали, край извори. Изисква постоянна влага. Разпространено е в Западни и Източни Родопи, долината на р. Струма, долината на р. Места, Славянка. *Видът е намиран край с. Жиленци, но при актуалните търсения през последните години не е потвърден.* Папрат с декоративни качества.

Сем. Змийскоезикови (*Ophioglossaceae*)

Лайколистна лунна папрат (*Botrychium matricariifolium* A. Braun ex Koch)

Видът е включен с категория „Критично застрашен“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т. 1 (2015). Защитен от ЗБР. Многогодишно тревисто растение. Обитава горски поляни и ливади при 800-1400 m н. в. Индивидите могат наблюдават най-добре през май-юни, след което остават скрити под плътния тревостой. Разпространен е в Стара планина (Средна) и Знеполски район (Конявска планина); при 800–1200 m н. в. *Видът е събиран еднократно в ливадите северозападно от вр. Виден – Конявска планина.*

Семенни растения

Сем. Кленови (*Aceraceae*)

Планински явор, жешля (*Acer heldreichii* Orph.)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т. 1 (2015). Защитен от ЗБР. Балкански ендемит. Дърво с право стъбло и широка закръглена корона, до 20 m високо. Най-често се среща поединично, в

горната граници на гората в състава на буковите гори. Разпространен е в Стара планина, Витоша, Знеполски район, Западни гранични планини, Беласица, Рила, Средна гора, Родопи. *На територията на общината се среща в само в Осоговската планина.*

Сем. Сенникоцветни (Ariaceae)

Балканска пищялка (*Angelica pancici* Vand.)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък на висшите растения в България (2009). Балкански ендемит. Многогодишно тревисто растение. Впечатлява с външния си вид, с кълбовидните сенници и мехуресто подутите листни влагалища. Расте край потоци и планински реки, характерен вид е за високотревията във всички високи планини. *На територията на общината се среща в границите на буковия и субалпийския пояс на Осоговска планини.* Лечебно растение.

Хьофелова тимянка (*Ferula heuffelii* Griseb.)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък на висшите растения в България (2009). Многогодишно тревисто растение. Расте по сухи варовити и каменисти места, скални ниши и тераси от 250 до 1000 m надм. в. Разпространен е в Предбалкана, Западна Стара планина, Знеполски район, Струмска долина, Западни Родопи. *На територията на общината се среща в Конявска и Земенска планини.*

Сем. Сложноцветни (Asteraceae)

Беловлакнест равнец (*Achillea chrysocoma* Friv.)

Видът е включен с категория „Застрашен“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т. 1 (2015). Балкански ендемит. Многогодишно тревисто растение. Представител е на жълтоцъфтящата група от род Равнец като жълтата багра на езичестните цветове в кошничките контрастира с бялото овласиняване на листата и стъблата и привлича любителите на красивите високопланински растения. Разпространен е в единични локалитети в планините Рила, Пирин и Славянка. *Негова малобройна популация обитава каменисти и скалисти места в субалпийския пояс по склоновете на вр. Мали Руен и вр. Човеко в Осоговска планина).*

Едрокошничесто подрумиче (*Anthemis macrantha* Heuff.)

Видът е включен с категория „Застрашен“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т. 1 (2015). Защитен от ЗБР! Балкански субендемит. Многогодишно тревисто растение. Среща се поединично край горски пътища, просветлени места и полянки, в пояса на буковите гори. Притежава декоративни качества, заради едрите цветни кошнички (4-6 mm в диаметър) в сред другите представители на род Подрумиче в страната) и 60-100 ствисоки стъбла. *В Осоговска планина – долината на р. Млачка) се намира единственото му сигурно до момента находище в България.*

Субалпийски спореж (*Senecio subalpinus* W.D.J. Koch)

Видът е включен с категория „Критично застрашен“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т. 1 (2015). Защитен от ЗБР! Многогодишно тревисто растение. *Осоговската планина е единствения район в България, където видът е разпространен, където обитава торфища и крайпоточни мочурища в най-високите части.* Наличието на това находище предоставя уникална възможност за наблюдение на този планински вид с алпо-карпато-балкански ареал.

Планински жълт смил (*Helichrysum plicatum* DC.)

Видът е включен с категория „Застрашен“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т. 1 (2015). Защитен от ЗБР! Многогодишно тревисто растение. Има декоративни качества - обвивните листчета на цветните кошнички са ципести, ярко лимонено - или златистожълто обагрени и се запазват много дълго време в сухо

състояние. Расте по песъчливи, тревисти и скалисти места, в планините, между 1200-1700 m н.в. Популациите са малочислени. *В България е разпространен само в Осоговска планина (билните части над селата Долно и Горно Раково) и Лисец планина (околностите на Долно село и с. Цървен дол).* Лечебно растение, което често е обект на незаконно събиране.

Скална метличина (*Centaurea finazzi* Adamović)

Видът е включен с категория „Критично застрашен“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т. 1 (2015). Защитен от ЗБР! Многогодишно тревисто растение. Расте по сухи, скалисти и каменисти места и скални пукнатини. Единствената популация в България заема площ около 45 ha и е наброява около 2000 индивида и си намира в Земенския пролом на р. Струма, северно от с. Полска Скакавица – кариера “Скакавица” при 480-510 m н.в. Обявено е за защитена местност „Находище на Скална метличина – с. Полска скакавица“ (ДВ, бр. 51 от 2013 г.) с площ 40,212 ha.

Имануелова метличина (*Centaurea immanuelis-loewii* Degen)

Видът е включен с категория „Застрашен“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т. 1 (2015). Защитен от ЗБР! Целеви вид по ДХ 92:43. Балкански ендемит. Многогодишно тревисто растение. Расте по сухи каменисти места и сипеи, с южно или югозападно изложение. Разпространено е в Знеполски район (Конявска планина, Голо бърдо), Струмска долина (Бобошевски Руен, Сандански, Кресна, с. Ощава) и Пирин (с. Влахи) между 100–900 m н. в. *На територията на общината се среща с локална популация в района на кариера Коняво в подножието на Виденския дял на Конявска планина.*

Сем. Кръстоцветни (*Brassicaceae*)

Качулата боянка (*Erysimum comatum* Pančić)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък на висшите растения в България (2009). Защитен от ЗБР! Балкански субендемит. Двегодишно или многогодишно растение. Расте по скалисти и каменисти варовити места. Разпространено е в Предбалкан, Западна Стара планина, Знеполски район, Славянка, от 450 докъм 1650 m н. в. *На територията на общината се среща с малочислени популации във Виденски дял на Конявска планина.*

Сем. Камбанкови (*Campanulaceae*)

Балканска камбанка (*Campanula moesiaca* Velen.)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък на висшите растения в България (2009). Балкански ендемит. Двегодишно растение. Расте по поляни и ливади в пояса на бука до високопланинския пояс в Беласица, Рила, Пирин; Западни и Средни Родопи от 1200 докъм 1900 m н. в. *На територията на общината се среща в Осоговска планина.*

Троянска камбанка (*Campanula trojanensis* Kovanda et Ančev)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък на висшите растения в България (2009). Български ендемит. Многогодишно тревисто растение. Расте по планински ливади във високопланинския пояс на Западна и Средна Стара планина, Витоша, Рила (Среден дял), Пирин; от 1300 докъм 2000 m н. в. *На територията на общината се среща в Осоговска планина.*

Променливоцветна камбанка (*Campanula versicolor* Andrews)

Видът е включен с категория „Застрашен“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т. 1 (2015). Защитен от ЗБР! Многогодишно тревисто растение. Расте по открити варовити скалисти терени, често в скални пукнатини на отвесни

скали, на южни изложения. Разпространено е в Конявска планина и Земенска планина, от 600 до около 900 m н. в. *На територията на общината се среща край с. Ръждавица.*

Сръбско звънче (*Edraianthus serbicus* Petrovič)

Видът е включен с категория „Застрашен“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т. 1 (2015). Защитен от ЗБР! Балкански ендемит. Многогодишно тревисто растение. Расте по сухи, скалисти и каменисти места, в състава на степна и скална тревиста растителност. Разпространен е в Знеполски район (планините Голо Бърдо, Чепън, Три уши, Парамун, Любаш, Руй, Конявска и Земенска), Витоша – южните склонове, Верила, Западна Стара планина (Мала планина), Западни гранични планини (Бобошевски Руен) от 700 докъм 1400 m н. в. *На територията на общината се среща във Виденския дял на в Конявска планина.*

Българско вятърче (*Jasione bulgarica* Stoj. & Stef.)

Видът е защитен от ЗБР. Български ендемит. Многогодишно тревисто растение. Расте по пасища и поляни, на силикатни терени във високопланинския пояс на Рила, Витоша, Пирин, Средна Стара планина, Западни и Средни Родопи, Западни гранични планини (Осоговска планина), от 1700 докъм 2700 m н.в. *На територията на общината се среща във високите части (масива на вр. Руен) на Осоговска планина.*

Сем. Пиренови (*Ericaceae*)

Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng.)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък на висшите растения в България (2009). Вечнозелено храстче с пълзящи стъбла. Пионерен вид на скалисти и каменисти терени в планините у нас от 1000 докъм 2500 m н. в., с оптимум на развитие в субалпийския пояс в състава на хвойнови и боровинкови съобщества или самостоятелно. Разпространен е в Рила, Пирин, Витоша, Западна и Дредна Стара планина, Осоговска планина, Беласица, Славянка, Средни и Западни Родопи и Средна гора. *На територията на общината се среща във високите части (масива на вр. Руен) на Осоговска планина.*

Сем. Бобови (*Fabaceae*)

Мехуреста детелина (*Trifolium physodes* M. Bieb.)

Видът е включен с категория „Критично застрашен“ в Червения списък и Червената книга на Република България, т. 1 (2015). Защитен от ЗБР! Едногодишно до многогодишно тревисто растение. Расте по тревисти места в разредени дъбови (цер и космат дъб) гори, при условия на овлажняване, на 600-700 m н.в. *Единственото находище на вида в страната е в Конявска планина, край с. Ръждавица, на територията на община Кюстендил.*

Сем. Тинтявови (*Gentianaceae*)

Петниста тинтява (*Gentiana punctata* L.)

Видът е включен с категория „Застрашен“ в Червения списък и Червената книга на Република България, т. 1 (2015). Защитен е от ЗБР!. Многогодишно тревисто растение с дебело вертикално коренище. Расте по алпийски и субалпийски поляни, силно каменисти склонове, сипеи и скални ниши, на силикатни терени в Рила, Витоша, Пирин, Стара планина, Западни и Средни Родопи, Западни гранични планини (Осоговска планина), от 1800 докъм 2700 m н.в. *Има данни, че на територията на общината се среща във високите части (масива на вр. Руен) на Осоговска планина.*

Лечебно растение, често обект на незаконно събиране, популациите му намаляват и изчезват.

Сем. Лютикови (*Ranunculaceae*)

Чернееща кандилка (*Aquilegia nigricans* Baung.)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък на висшите растения в България (2009). Защитен е от ЗБР!. Многогодишно тревисто растение. Расте в гори, храсталаци и тревисти съобщества в буковия и субалпийския пояс, от 1000 докъм 2000 m н. в. Разпространено е в Стара планина, Знеполски район, Рила, Западни и Средни Родопи, Западни гранични планини. *На територията на общината се среща във високата част на Осоговска планина.*

Златиста кандилка (*Aquilegia aurea* Janka)

Видът е защитен от ЗБР!. Балкански ендемит. Многогодишно тревисто растение. Расте по каменисти места, в храстови и тревни съобщества в субалпийския пояс, от 1800 докъм 2500 m н. в. Разпространено е в Витоша, Знеполски район, Рила, Пирин, Западни Родопи и Западни гранични планини. *На територията на общината се среща във високата част на Осоговска планина.*

Горска съсънка (*Anemone sylvestris* L.)

Видът е защитен от ЗБР!. Многогодишно тревисто растение. Расте по сухи тревисти и каменисти места, предимно на варовик, в храстови и тревни съобщества в субалпийския пояс, докъм 1500 m н. в. Разпространено е в Дунавската равнина, Предбалкана, Западна и Източна Стара планина, Средна гора, Североизточна България, Черноморско крайбрежие (сев.), Витоша, Знеполски район, Софийски район, Рила, пирин, Източни Родопи, Тракийска низина и Западни гранични планини. *На територията на общината се среща в Земенска, Конявска и Осоговска планина.*

Нарцисова съсънка (*Anemone narcissiflora* L.)

Видът е защитен от ЗБР!. Многогодишно тревисто растение. Расте тревисти и каменисти места в иглолистния, субалпийския и алпийския пояс в Рила, Витоша, Пирин, Западна и Средна Стара планина, Западни и Средни Родопи, Западни гранични планини (Осоговска планина), от 1800 докъм 2750 m н. в. *На територията на общината се среща във високите части (масива на вр. Руен) на Осоговска планина.*

Планински божур (*Trollius europaeus* L.)

Видът е защитен от ЗБР!. Многогодишно тревисто растение. Расте по влажни места, в торфища, мочурища и край планински потоци тревисти и каменисти места в иглолистния и субалпийския пояс в Рила, Витоша, Пирин, Западна и Средна Стара планина, Западни и Родопи, Западни гранични планини (Осоговска планина), от 1900 докъм 2900 m н. в. *На територията на общината се среща във високите части (масива на вр. Руен) на Осоговска планина.*

Сем. Розоцветни (*Rosaceae*)

Червенодръжково шапиче (*Alchemilla erythropoda* Juz.)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък на висшите растения в България (2009). Защитен е от ЗБР!. Многогодишно тревисто растение. Расте в тревисти съобщества – пасища, ливади, поляни в субалпийския и алпийския пояс, от 1600 докъм гори 2800 m н. в. Разпространено е в западна и Средна Стара планина, Витоша, Славянка, Пирин, Рила, Западни Родопи, Западни гранични планини. *На територията на общината се среща във високата част на Осоговска планина.* Лечебно растение.

Дребноцветна сибалдия (*Sibbaldia parviflora* Willd.)

Видът е защитен от ЗБР! Многогодишно тревисто растение. *Осоговската планина е единствения район в България, където видът е разпространен. Обитава каменисти сипеи и чакълести насипи по пътя между хижа Осогово и вр. Руен. в най-високите части.* Наличието на това находище предоставя уникална възможност за наблюдение на този планински вид, който се среща в Кавказ, планините на Иран и Ирак и някои планини на Балканския полуостров.

Източен глог (*Crataegus orientalis* Pall. ex M. Bieb.)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък на висшите растения в България (2009). Храст до ниско дърво. Расте по тревисти и каменисти места в ниските части на планински масиви, докъм 1000 m н. в. Разпространен е в Славянка, Пирин, Струмска долина, Средни и Източни Родопи, Западни гранични планини. *На територията на общината се среща в ниските части на Осоговска планина.*

Сем. Живеничеви (*Scrophulariaceae*)

Анасонов лопен (*Verbascum anisophyllum* Murb.)

Видът е включен с категория „Критично застрашен“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т.1 (2015). Защитен от ЗБР. Включен е в списъците на IUCN. Балкански ендемит. Двугодишно тревисто растение. Обитава сухи, каменисти, варовити склонове в тревисти съобщества и силно разредени гори и храсталаци. Разпространен е в Знеполски флористичен район (Конявска планина – южните склонове на Виденски дял) и Струмска долина (над с. Вуково). Находището в Конявска планина е класическото (образците по които е видът е описан за науката са събрани от там) и доскоро единственото единствено на вида в България. То е обявено за защитена местност „Находище на Анасонов лопен – с. Цървеняно“ (ДВ, бр. 51 от 2013 г.) с площ 22,3570 ha.

Блестящ напръстник (*Digitalis laevigata* Waldst. & Kit.)

Видът е включен с категория „Застрашен“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т.1 (2015). Защитен от ЗБР. Балкански ендемит. Расте по тревисти и каменисти места, из храсталаци и разредени гори. Разпространен е в Дунавска равнина, Предбалкан, Стара планина (Зап.), Знеполски район, Беласица, Пирин; от 200 до 1500 m надм. в. *На територията на общината се среща с малочислени популации в Конявска планина.*

Сем. Картофови (*Solanaceae*)

Лудо биле (*Atropa bella-donna* L.)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък на висшите растения в България (2009). Многогодишно тревисто растение. Расте из гори и горски сечища, на заветни и влажни места в буковия пояс и главно букови гори, от 300 докъм 1600 m н. в. *На територията на общината се среща в Осоговска планина, Конявска и Земенска планина.* Лечебно растение под ограничителен режим на ползване.

Сем. Саркофаеви (*Plumbaginaceae*)

Татарска змийска трева (*Goniolimon tataricum* (L.) Boiss.)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък на висшите растения в България (2009). Защитен от ЗБР! Многогодишно тревисто растение. Расте по сухи тревисти и каменисти места, докъм 1000 m н. в. Разпространен е по Черноморското крайбрежие, Дунавска равнина, Пирин, Западни гранични планини, Струмска долина, Славянка, Знеполски район. *На територията на общината се среща с малочислени популации в Конявска планина.*

Сем. Теменугови (Violaceae)

Стройна теменуга (*Viola gracilis* Sibth. et Sm.)

Видът е включен с категория „Застрашен“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т.1 (2015). Защитен от ЗБР. Балкански ендемит. Многогодишно тревисто растение. Расте по сухи тревисти и каменисти места в субалпийския пояс, от 1800 докъм 2100 m н. в. *В Осоговската планина (билата между вр. Човеко и вр. Руен) е единственото му находище в България и е най-източната точка в неговия ареал.*

Рилска теменуга (*Viola orbelica* Pančić)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т.1 (2015). Защитен от ЗБР. Балкански ендемит. Едно до двугодишно тревисто растение. Расте по тревисти, каменисти, сипейни места и изхрасталаци над горската граница, от 1200 докъм 2000 m н. в. Разпространено е в Рила, Пирин и Осоговска планина.

Сем. Кокичеви (Amaryllidaceae)

Елвезиево кокиче (*Galanthuselwesii* Hook.)

Видът е включен с категория „Застрашен“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т.1 (2015). Защитен от ЗБР! Многогодишно тревисто луковично ранно пролетно растение. Расте из храсталаци, гори, скални поляни по варовити почви, по долините на реките в низинния и долния планински пояс, от 1800 докъм 2000 m н. в. Разпространено е цялата страна с изключение на Черноморското крайбрежие, Беласица и Странджа. *На територията на общината се среща с малочислени популации в Конявска и Осоговска планина.*

Сем. Устноцветни (Lamiaceae)

Сръбски ранилист (*Stachys serbica* Pančić)

Видът е включен с категория „Застрашен“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т.1 (2015). Балкански ендемит. Едногодишно тревисто растение. Расте по сухи тревисти места, предимно на варовик, изхрасталаци и разредени дъбови гори, от 100 докъм 1000 m н.в. Разпространено е в Знеполски район (Конявска и Земенска планина), Източни Родопи, Тунджанска хълмиста равнина. *На територията на общината се среща с малочислени популации във Виденския дял на Конявска планина.*

Шарпланински ранилист (*Betonica scardica* (Griseb.) Hayek)

Видът е включен с категория „Застрашен“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т.1 (2015). Защитен от ЗБР. Балкански ендемит. Многогодишно тревисто растение. Расте в редки дъбови гори и храсталаци от ксеромезофитен тип, сухи тревисти места, предимно на варовик, изхрасталаци и разредени дъбови гори; на 700-800 m н.в. Разпространено е в Знеполски район (Рудина и Конявска планина) и Западни гранични планини (Осоговска планина). *На територията на общината се среща с малочислени популации в Осоговската планина над гр. Кюстендил.*

Сем. Моринови (Morinaceae)

Персийска морина (*Morina persica* L.)

Видът е защитен от ЗБР! Многогодишно тревисто растение. Расте по сухи варовити и каменисти места, от 700 докъм 1500 m н.в. Разпространено е в Средните Родопи, Южен Пирин и Знеполски район (Земенска планина – пролома на р. Струма). *На територията на общината се среща с района на с. Полска Скакавица.*

Сем. Кремови (*Liliaceae*)

Жълт планински крем (*Lilium jankae* A. Kerner)

Видът е защитен от ЗБР! Включен е в Приложение №1 на Бернската конвенция. Балкански ендемит. Многогодишно луковично растение. Расте по тревисти и каменисти поляни, из храсталаци, между 1000-2000 m н. в. Разпространено е в Стара планина, Витоша, Западни гранични планини (Осоговска пл.), Знеполски район (Конявска пл., Руй, Милевска пл.), Пирин. *На територията на общината се среща с малочислени популации в Ришкия дял на Конявска планина и в Осоговска планина между върховете Човеко и Руен.*

Урумово лале (*Tulipa urumoffii* Hayek)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т.1 (2015). Защитен от ЗБР! Български ендемит. Многогодишно луковично тревисто растение. Расте по сухи каменисти места на варовита скална основа, в тревисти съобщества и разредени храсталаци; от 100 докъм 1000 m н.в.. Разпространено е в Североизточна България, Източна Стара планина, Софийски район, Знеполски район, Тунджанска хълмиста равнина. *На територията на общината се среща с малочислени популации в Конявска и Земенска планина.*

Източна ведрица (*Fritillaria orientalis* Adams)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък на висшите растения в България (2009). Защитен от ЗБР! Многогодишно луковично тревисто растение. Расте из храсталаци, горски поляни, пасища върху планински склонове на варовита скална основа, от 800 докъм 1400 m н.в. Разпространено е в Североизточна България, Дунавската равнина, Западен Предбалкан, Източна Стара планина, Софийски район, Средна гора, Знеполски район, Струмска долина, Западни гранични планини, Пирин, Славянка и Западни Родопи. *На територията на общината се среща в Конявска и Осоговска планина.*

Гусихиева ведрица (*Fritillariagussichiae* (Degen & Doerfl.) Rix)

Видът е защитен от ЗБР!. Включен е в Приложение №1 на Бернската конвенция. Балкански ендемит. Многогодишно луковично тревисто растение. Расте скалисти и каменливи тревисти места, из пасища, храсталаци, горски поляни, пасища в широколистини, по-рядко иглолистни гори, от 300 докъм 1800 m н.в. Разпространено е в Западни гранични планини, Средна гора, Тракийска низина, Пирин, Славянка, Рила, Беласица и Западни Родопи. *На територията на общината се среща в Осоговска планина.*

Сем. Перуникови (*Iridaceae*)

Оливиеров минзухар (*Crocus olivieri* J. Gay)

Видът е защитен от ЗБР! Многогодишно луковично тревисто растение. Расте по сухи припечни тревисти места и разредени храсталаци в хълмистите равнини и ксеротермния дъбов пояс, докъм 1000 m н.в. Разпространено е по Черноморското крайбрежие, Източна Стара планина, Тунджанска хълмиста равнина, Средна гора, Струмска долина, долината на р. Места, Славянка, Беласица Знеполски район, Родопи. *На територията на общината се среща в Конявска планина.*

Сем. Салепови (*Orchidaceae*)

Обикновен анакамптис (*Anacamptis pyramidalis* (L.) Rich.)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък на висшите растения в България (2009). Защитен от ЗБР! Многогодишно тревисто растение. Расте из храсталаци, поляни, пасища на варовита скална основа, докъм 1000 m

н.в.Разпространено е в цялата страна. *На територията на общината се среща в прилежащите части от Земенска планина.*

Недоразвит лимодорум (*Limodorum abortivum* (L.) Sw.)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък на висшите растения в България (2009). Защитен от ЗБР! Многогодишно тревисто с растение с безлистно стъбло. Расте из храсталаци, горски поляни, редини на гори от комат дъб, келяв габър, цер, благун и др., докъм 1000 m н.в.Разпространено е в цялата страна. *На територията на общината се среща в Конявската планина.*

Зелен длетоустник (*Coeloglossum viride* (L.) Hartm.)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък на висшите растения в България (2009). Многогодишно тревисто растение. Расте във влажни букови гори, от 1000 докъм 1800 m н.в.Разпространено е в Западна и Средна, Витоша, Софийски район, Западни гранични планини, Славянка, Пирин, Рила, Западни и Средни Родопи. *На територията на общината се среща в Осоговска планина.*

Пърчовка (*Himantoglossum caprinum* (M. Bieb.) Spreng.)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т.1 (2015). Защитен от ЗБР! Включен в Приложение №1 Бернската конвенция и е целеви вид по Директива 92/43/ЕЕС. Многогодишно тревисто растение. Расте по открити, слънчеви места, по-често на варовити каменисти почви, по слабо използвани пасища, сред храсталаци и на горски поляни в светли широколистни гори, докъм 1000 m н.в.Разпространено е в отделни локалитети в цялата страна. *На територията на общината се среща в Конявска, Земенска и Осоговска планина.* Според последните таксономични проучвания, популациите на вида на Балканския полуостров се възприемат като самостоятелен вид *Himantoglossum jankae* Somlyay, Kreutz & Óvári., ендемичен за полуострова.

Чернушка (*Nigritella nigra* (L.) Rchb. f.)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък на висшите растения в България (2009). Многогодишно тревисто растение. Расте в субалпийските торфища и мочурища във високите планини, от 1000 докъм 1800 m н.в.Разпространено е в Западна и Средна Стара планина, Витоша, Западни гранични планини, Славянка, Пирин, Рила, Западни и Средни Родопи. *На територията на общината се среща в Осоговска планина.*

Редкоцветен салеп (*Orchis laxiflora* Lam.)

Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък на висшите растения в България (2009). Защитен от ЗБР. Многогодишно тревисто растение. Расте във влажни ливади предимно в по-ниските части – низини и котловини; докъм 1000 m н.в.Разпространено е в цялата страна. *На територията на общината се среща в запазените влажни ливади в котловинната част и ниските части на Осоговска планина.*

Месесточервен дланокоренник (*Dactylorhiza incarnata* (L.) Soo)

Видът е включен с категория „Застрашен“ в Червения списък (2009) и Червената книга на Република България, т.1 (2015). Защитен от ЗБР. Многогодишно тревисто растение. Расте по влажни до мочурливи ливади, докъм 1700 m н.в. Разпространено е в Западна Стара планина, Витоша, Средна гора, Пирин, Рила Западни Родопи. *На територията на общината се среща в Осоговска планина.*

Тази публикация е направена с подкрепата на Европейския съюз, чрез Програма Интеррег – ИПП за трансгранично сътрудничество България – БЮР Македония, ССИ No 2014TC16I5CB006. Съдържанието на публикацията е отговорност единствено на Община Кюстендил и по никакъв начин не трябва да се възприема като израз на становището на Европейския съюз или на Управляващия орган на Програмата.